

PAVEL BOGOVSKI
10. 03.1919 – 8.03.2006

Pavel Bogovski sündis 10. märtsil 1919 Tartus arsti perekonnas. Pärast H. Treffneri Gümnaasiumi lõputunnistuse saamist 1937 õppis ta aastatel 1937–1941 Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas, seejärel Alma-Ata Meditsiiniinstituudis, mille lõpetas 1943 raviarsti kutsega. Mobiliseerituna sõjaväkke töötas ta sõja lõpuni arstina Eesti Laskurkorpuses. Meditsiini kandidaadi kraadi kaitses Pavel Bogovski Tartu Ülikoolis 1949 ja meditsiini doktori kraadi Leningradi Sanitaarhügieenilises Meditsiiniinstituudis 1961. Professori kutse patoloogilise anatoomia ja onkoloogia erialal anti talle 1962. Aastal 1965 valiti Pavel Bogovski NSV Liidu, hiljem Venemaa Arstiteaduse Akadeemia korrespondentliikmeks, 1993 Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikuks.

Pavel Bogovski elutöö on seotud Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudiga (tänapäeval Tervise Arengu Instituut), kus ta oli ametis aspirandist direktorini. Märkimisväärne on Pavel Bogovski osa kantserogeenide ühe rühma – N-nitrosoühendite uurimise algatajana ja teostajana nii rahvusvahelises ulatuses kui ka Eestis. Teiseks Pavel Bogovski oluliseks tööks oli Maailma Tervishoiuorganisatsiooni süsteemi kuuluva Rahvusvahelise Vähiuurimiskeskuse väliskeskonna kantserogeenide osakonna organiseerimine ja juhatamine Lyonis aastatel 1968–1974.

Oma elu viimastel aastakümnetel pühendus Pavel Bogovski meditsiinterminoloogiale, mille tulemusel on Eesti keelde lisandunud rohkesti meditsiinilist oskussõnavara. Valmis sai soome keelst tõlgitud meditsiinisõnaraamat. Pavel Bogovski publitseeris üle 2010 teadusliku kirjutise, sealhulgas kolm raamatut. Ta juhendas ja konsulteeris seitset teaduste kandidaati ja kolme teadusdoktorit.

1994. aastal anti Pavel Bogovskile Akadeemia medal teenete eest Akadeemia ees, 1998 autasustati teda Eesti Vabariigi III klassi Valgetähe teenetemärgiga ning 1999. aastal sai ta riigi teaduspreemia pikaajalise tulemusliku teadustöö eest. Pavel Bogovski on Eesti üldsuse poolt valitud 20. sajandi 100 suurkuju hulka

NIMI	Pavel Bogovski
TEADUSALA	Onkoloogia
UURIMISTÖÖ PEASUUNAD	Kantserogeensed ained ja nende toime
VALIMISAEG	31. märts 1993

AKADEEMIA OSAKOND	Bioloogia, geoloogia ja keemia osakond
ELUDAATUMID	10. märts 1919 Tartu – 8. märts 2006
PEREKONNASEIS	Abielus, kolm poega
HARIDUS	1937 H. Treffneri Gümnaasium 1943 Alma- Ata Meditsiiniinstituut
TEADUSKRAAD	1949 meditsiinkandidaat Tartu Ülikooli juures, teema: <i>"О влиянии недостаточного питания и впрыскиваний глюкозы на морфологию раневого организационного процесса (в печени) : экспериментальное исследование"</i> [Haavade paranemine vaegtoitumise korral ja glükoosi manustamise toime sel puhul] 1961 meditsiinidoktor Leningradi Sanitaar-Hügieenilise Meditsiini Instituudi juures, teema: <i>"Канцерогенное действие продуктов переработки эстонского сланца : (экспериментально-морфологическое исследование)"</i> [Eesti põlevkivi termolüüsi saaduste kantserogeenne toime] 1962 professori kutse
TEENISTUSKÄIK	1939– 1941 subrodinaator Tartu Ülikooli I Haavakliinikus 1941–1942 jaoskonnaarst Alma-Ata oblastis, Kasashstanis 1943–1946 sõjaväekirurg ja -epidemioloog II maailmasõjas, rahuajal polgu vanemarst 1946–1949 Tartu Ülikooli aspirant 1949–1950 Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi teadussekretär 1950–1952 morfoloogialabori asutaja ja juhataja 1952–1953 teadusdirektor 1953– 1968 direktor 1968–1974 Lyoni Rahvusvahelise Vähiuurimiskeskuse (IARC) väliskeskonna kantserogeenide osak. juhataja 1974–1991 EKMI direktor 1991–1995 juhtivteadur 1995–1999 teadur
TUNNUSTUSED	1994 Eesti Teaduste Akadeemia medal 1998 Eesti Vabariigi Valgetähe III klassi teenetemärk 1999 EV teaduspreemia 1999 Eesti üldsuse poolt valitud 20. sajandi 100 suurkuju hulka
TEADUS- ORGANISATSIOONILINE ja ADMINISTRATIIVNE TEGEVUS	EESTIS: Meditsiinterminoloogia Komisjoni esimees (1977–1999) Tallinna Meditsiinieetika Komitee esimees Eesti Arstide Liidu liige Eesti Teadlaste Liidu liige Eesti Vähiliidu liige Eesti Patoloogide Seltsi liige MUJAL: 1965 Venemaa Arstiteaduse Akadeemia liige
TEGEVUS TEADUSLIKE VÄLJAANNETE TOIMETUSTES	2 med.-ajakirja toimetuskolleegiumi liige
JUHENDAMISEL KAITSTUD VÄITEKIRJAD	DOKTORITÖÖD: juhendanud 7 tead. kandidaadi ja 3 doktori väitekirju

PUBLIKATSIOONID

TEADUSARTIKLID: umbes 200

MONOGRAAFIAD:

Bogovski, P. Põlevate maavarade töötlemise toodete põhjustatud naha kutsekasvajad. Medgiz, Leningrad, 1960, 176 lk. (vene k.)

Bogovski, P. Eesti põlevkivitöötlemise toodete kantserogeenne toime. Eesti NSV Teaduste Akadeemia, Tallinn, 1961, 352 lk. (vene k.)

Bogovski, P., Rahu, M., Loogna, G. Vähk – põhjused, levik, profülaktika. Valgus, Tallinn, 1989. 302 lk.

+ Rahvusvahelise Haiguste Klassifikatsiooni 10. väljaande eestindamine ja ladinakeelsete vastetega varustamine

HOBID

Kontaktid loodusega